

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти

сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. 4 від «17» 04 2021 р.)

Ректор

А.А. Мазаракі

**ЕТИКА БІЗНЕСУ /
BUSINESSETHICS**

**РОБОЧА ПРОГРАМА /
COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	бакалавр / bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки / Social and behavioral sciences
спеціальність	053 Психологія / Psychology
спеціалізація	Практична психологія / Practical psychology

Київ 2021

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

Автори: С.Г. Радченко, доцент

Н.Ю. Гусєва, кандидат історичних наук, доцент

О.В. Красільнікова, кандидат історичних наук, доцент

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії, соціології та політології, «14» грудня 2021 р., протокол № 13

Робочу програму розглянуто і погоджено вченою радою факультету міжнародної торгівлі та права «16» грудня 2021р., протокол № 8.

Рецензенти:

Л.О. Боровська, кандидат філософських наук, доцент,

С. В. Таранов, доктор філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії науки та культурології Центру гуманітарної освіти НАН України,

Тесленко Н.О., заступник декана факультету міжнародної торгівлі та права з навчально-методичної та наукової роботи, кандидат філологічних наук, доцент,

Шаповалова Н.П. заступник декана факультету торгівлі та маркетингу з навчально-методичної та наукової роботи, кандидат технічних наук, доцент,

Лазебна І.В., заступник декана факультету економіки, менеджменту та психології з науково-методичної роботи, кандидат економічних наук, доцент,

Хорольська К.В., заступник декана факультету інформаційних технологій з наукової і методичної роботи, асистент,

Васильєва О.О., заступник декана факультету ресторанно-готельного та туристичного бізнесу з науково-методичної роботи, кандидат технічних наук, доцент,

Нежива М.О., заступник декана факультету фінансів та обліку з науково-методичної роботи, кандидат економічних наук, доцент

ЕТИКА БІЗНЕСУ/ BUSINESS ETHICS

РОБОЧА ПРОГРАМА / COURSE OUTLINE

освітній ступінь	бакалавр	/	bachelor
галузь знань	03 Гуманітарні науки	/	Humanitarian Sciences
	05 Соціальні та поведінкові науки	/	Social and Behavioral Sciences
	06 Журналістика	/	Journalism
	07 Управління та адміністрування	/	Management and Administration
	08 Право	/	Law
	12 Інформаційні технології	/	Information Technology
	18 Виробництво та технології	/	Production and Technology
	24 Сфера обслуговування	/	Service Sector
	28 Публічне управління та адміністрування	/	Public Management and Administration
	29 Міжнародні відносини	/	International relation

1. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

Для спеціальностей: 035 «Філологія», спеціалізації «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська»; 051 «Економіка», спеціалізацій «Цифрова економіка», «Міжнародна економіка» «Економіка бізнесу», «Економіка галузевих ринків»; 053 «Психологія» спеціалізації «Практична психологія»; 054 «Соціологія» спеціалізації «Соціологія економічної діяльності»; 061 «Журналістика», спеціалізації «Реклама та зв'язки з громадськістю»; 071 «Облік і оподаткування», спеціалізації «Фінансовий контроль та аудит»; 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», спеціалізацій «Державні та муніципальні фінанси», «Податкова справа», «Банківська справа», «Управління державними фінансами», «Фінансове посередництво», «Страхування», «Корпоративні фінанси»; 073 «Менеджмент», спеціалізацій «Менеджмент зовнішньо-економічної діяльності», «Міжнародний менеджмент», «Управління бізнесом», «Торговельний менеджмент», «Менеджмент персоналу», «Промисловий менеджмент», «Готельний і ресторанний менеджмент», «Туристичний менеджмент», «Управління в сфері економічної конкуренції»; 075 «Маркетинг», спеціалізацій «Маркетинг», «Рекламний бізнес»; 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», спеціалізацій «Оптова і роздрібна торгівля», «Товарознавство і комерційна логістика», «Товарознавство та організація зовнішньої торгівлі», «Митна справа», «Логістична діяльність», «Категорійний менеджмент у ритейлі»; 081 «Право», спеціалізацій «Комерційне право», «Фінансове право», «Правове забезпечення безпеки підприємницької діяльності», «Цивільне право»; 121 «Інженерія програмного забезпечення», спеціалізації «Інженерія програмного забезпечення»; 122 «Комп'ютерні науки», спеціалізації «Комп'ютерні науки»; 125 «Кібербезпека», спеціалізації «Безпека інформаційних і комунікаційних систем в економіці»; 126 «Інформаційні системи та технології», спеціалізації «Інформаційні системи та технології»; 181 «Харчові технології», спеціалізації «Технологія та організація ресторанного бізнесу»; 241 «Готельно-ресторанна справа», спеціалізації «Готельно-ресторанна справа»; 242 «Туризм», спеціалізацій «Міжнародний туризм», «Економіка і організація туризму», «Цифровий туризм»; 281 «Публічне управління та адміністрування», спеціалізації «Публічне управління та адміністрування»; 292 «Міжнародні економічні відносини», спеціалізацій «Міжнародний бізнес», «Міжнародна торгівля», «Міжнародний маркетинг», «Міжнародне право».

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин/кредитів	з них			
		лекції	практичні (семінарські) заняття/МК	самостійна робота студентів	
Тема 1. Етика бізнесу: сутність, специфіка предмету та навчальної дисципліни.	18	2	2	14	О, АР, П, СВ
Тема 2. Моральні уявлення у світі бізнесу.	18	4	2	12	П, Е, СВ, АР

Тема 3. Інтегрування ділової етики у сучасне бізнес-середовище.	18	4	4	10	РГ, П, О
Тема 4. Бізнес-етика в структурі управління.	18	2	4	12	ДГ, АР, ТЗ, П
Тема 5. Етичні основи відносин у бізнесі.	18	2	2	14	КС, П, СВ, Д
Тема 6. Діловий етикет як засіб організації професійної поведінки.	18	2	2	14	О, Т, П, Е
Тема 7. Стиль і манери ділової людини.	18	2	2	14	О, П, Т, СВ
Тема 8. Етичні стандарти організації та проведення ділових комунікативних заходів.	18	2	2	14	МС, П, РГ, СВ
Тема 9. Етика та етикет у міжнародних ділових стосунках.	18	2	2	14	О, П, СВ
Тема 10. Етика бізнесу в умовах глобальних викликів.	18	2	2	14	О, Т, ККР
Разом:	180/6	24	24	132	
Підсумковий контроль – екзамен					

Форми контролю:

О – опитування;
ТЗ – виконання творчого завдання;
П – презентація проекту;
СВ – вирішення ситуаційної вправи;
АР – виконання аналітичної роботи;
КС – участь у круглому столі;
ДГ – участь у діловій грі;

МС – участь у моделюванні ситуацій;
Д – підготовка дайджесту;
Т – тестування;
Е – підготовка есе;
РГ – участь у рольовій грі;
ККР – комплексна контрольна робота.

**2. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ,
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

Результати навчання	Навчальна діяльність*	Робочий час студента
<p>Знати: соціокультурну роль бізнесу, моральні основи бізнесу, поняття ділової етики, професійної моралі, теоретичні та методологічні засади етики бізнесу.</p> <p>Вміти: аналізувати співвідношення бізнесу та моралі, суспільні очікування, які покладає громадянське суспільство на бізнес та особу бізнесмена, концептуальні засади етики бізнесу, проблеми макро- та мікроетики в бізнесі, взаємовідносини етики бізнесу з іншими науками та місце у навчальному процесі.</p>	<p align="center">Тема 1. Етика бізнесу: сутність, специфіка предмету та навчальної дисципліни</p> <p align="center">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бізнес як соціокультурне явище. 2. Розвиток ділової етики. 3. Теоретичні та методологічні засади етики бізнесу. <p align="center">Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 10, 21-23, 25, 30.</i> <i>Інтернет-ресурси: 34, 43, 46, 49.</i></p> <p align="center">Практичне заняття План заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становлення етика бізнесу як навчальна дисципліна. 2. Сутність, структура та функції етики бізнесу. 3. Сучасні погляди на місце етики у бізнесі. 4. Розвиток етики бізнесу в Україні. 5. <i>Участь в аудиторній дискусії на тему: «Прогресивно-цивілізаційна суспільна роль бізнесу як виду людської діяльності. Співвідношення бізнесу і моралі».</i> <p align="center">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навести визначення понять: бізнес, мораль, етика, професійна етика, етика бізнесу, соціальна справедливість, суспільне благо, природний закон, «золоте правило» та законспектувати їх у власний словник. 2. <i>Виконати аналітичну роботу. Знайти на інтернет-сайтах та ознайомитись із змістом і законспектувати основні положення документів етичної регуляції бізнес діяльності:</i> 	<p align="center">2</p> <p align="center">2</p> <p align="center">14</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – «Глобальний Договір ООН» – «Принципи бізнесу» (Декларація Ко) – «Принципи Л. Саллівана» <p>3. Підготувати презентацію у Power Point на тему: «Ділова етика: історія та сучасний стан розвитку».</p> <p>4. Виконати ситуаційну вправу №4 «Комплекс чеснот Б. Франкліна» (Див. Список рекомендованих джерел, додаткові № 23, с. 10-12.).</p>	
<p>Знати: специфіку етичних відносин у сфері бізнесу, проблеми морального вибору, поняття суб'єктивної та об'єктивної моралі,, основні теорії етики бізнесу, моделі прийняття рішень з опорою на філософію моралі.</p> <p>Вміти: аналізувати проблеми застосування моральних принципів у бізнес діяльність, дилеми професійної моралі, структуру моральної свідомості, моральний вибір особистості як її право та відповідальність, етичні підходи до вирішення моральних</p>	<p>Тема 2. Моральні уявлення у світі бізнесу</p> <p>Лекція №1. Специфіка етичних відносин у сфері бізнесу</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблеми застосування моральних принципів у бізнес-діяльності. 2. Дилеми професійної моралі. 3. Моральна поведінка та моральна свідомість бізнесмена. <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний:</i> 1-5. <i>Додатковий:</i> 8, 10, 18, 20-23, 25, 28, 31. <i>Інтернет-ресурси:</i> 35, 45, 46, 51.</p> <p>Практичне заняття</p> <p>План заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Моральні засади міжлюдських відносин. 2. Розвиток та сучасний стан етичних теорій. 3. Співвідношення матеріальних і духовних факторів у визначенні мети і засобів у сфері бізнесу. 4. <i>Проведення модерації на тему: «Портрет підприємця: моральна гідність та моральний осуд».</i> <p>Лекція №2. Основні підходи етики бізнесу до вирішення моральних проблем</p> <p>План лекцій</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етичні погляди на економічну діяльність. Релігійна етика. 	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p>

<p>проблем підприємстві. у</p>	<p>2. Теорія утилітаризму. 3. Деонтична етика. 4. Етика справедливості.</p> <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний: 1-5. Додатковий: 8, 10, 15, 18, 20, 22, 23, 25, 28, 31. Інтернет-ресурси: 35, 45,46, 51.</i></p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. Скласти міні-словник термінів: моральна свідомість, моральний вибір, моральний абсолютизм, моральний релятивізм моральний плюралізм, етичний вчинок, деонтична етика, теорія справедливості, етичне судження, цілераціональна етика.</p> <p>2. Зробити порівняльний аналіз сильних та слабких сторін основних етичних концепцій в бізнесі та скласти порівняльну таблицю.</p> <p>3. Підготувати есе (3-4 стор.) на тему: «Моральний вибір особистості підприємця як його право та відповідальність».</p> <p>4. Підготуватися до дискусії на тему: <i>«Яке значення в етичності бізнесу мають філософські принципи прийняття етичних рішень?»</i></p> <p>5. Виконати аналітичну роботу на тему: «Моделі прийняття рішень з опорою на філософію моралі». (Див. Список рекомендованих джерел, додаткові № 23, с.18-25).</p>	<p>2</p> <p>10</p>
<p>Знати: соціальну відповідальність як складову етики бізнесу, сутність понять «соціальна ефективність», «соціальне управління» та «репутаційний</p>	<p>Тема 3. Інтегрування ділової етики у сучасне бізнес-середовище</p> <p>Лекція №1. Соціальна відповідальність як складова етики бізнесу</p> <p>План лекції</p> <p>1. Розвиток корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) в західних та східних ділових культурах.</p> <p>2. Сутність понять «соціальна</p>	<p>2</p>

<p>капітал», основні причини та форми впровадження етики у підприємницьку діяльність, світовий та національний досвід благодійництва та меценатства .</p> <p>Вміти: аналізувати розвиток КСО в країнах «Заходу» та «Сходу», аргументи «за» та «проти» КСО, соціальну відповідальність як конкурентну перевагу, світовий та вітчизняний досвід інституалізації етики в діяльність компанії, способи підвищення етичного рівня організації, благодійність як прояв етичної поведінки, функції та мотиви благодійної діяльності, основні напрями та форми благодійництва.</p>	<p>ефективність» та «соціальне управління».</p> <p>3. Основні причини та форми впровадження етичного ведення підприємницької діяльності.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5. Додатковий: 6, 9, 12, 14, 16, 20, 30. Інтернет-ресурси: 36, 37, 45, 47.</i></p> <p>Практичне заняття №1. Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку План заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наукові підходи до визначення сутності соціальної відповідальності, її види та принципи. 2. Сутність концепції корпоративна соціальна відповідальність. 3. Сучасні моделі корпоративної соціальної відповідальності. 4. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні. 5. <i>Участь у рольовій грі «Дебати: аргументи «за» та «проти» КСО».</i> <p>Лекція № 2. Благодійність як прояв етичної поведінки План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функції благодійності в суспільстві: основні цілі та принципи. 2. Основні напрями та форми впровадження благодійної діяльності. 3. Світовий та вітчизняний досвід благодійності та меценатства. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5. Додатковий: 6, 9, 12, 14, 16, 20, 30. Інтернет-ресурси: 36, 37, 45, 47.</i></p> <p>Семінарське заняття №2. Роль благодійності у сучасному бізнес-середовищі План заняття</p>	<p>2</p> <p>2</p>
---	--	-------------------

	<p>1. Причини та мотиви благодійної діяльності. Традиційна філантропія.</p> <p>2. Благодійність як складова соціально-відповідальної компанії.</p> <p>3. Відновлення традицій та сучасний стан благодійництва в Україні.</p> <p>4. Виконання ситуаційних вправ з теми «Меценатство і благодійність» (Див. Список рекомендованих джерел, додаткові № 23, с.47-50).</p> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. Навести визначення понять: соціальна відповідальність, соціальна ефективність, соціальне управління, репутаційний капітал, соціальна звітність, благодійництво, альтруїзм, філантропія, меценатство, співчуття, милосердя, моральний розрахунок та законспектувати їх у власний словник.</p> <p>2. Ознайомитися з працею Генрі Форда «Моя життя та робота» // URL: http://aps-m.org/wpcontent/uploads/2017/03/moie_zhyttia_ta_robota.pdf та підготувати доповідь на тему: «Етико-економічна концепція Г. Форда».</p> <p>3. Скласти порівняльну таблицю «Спільні та відмінні ознаки правової та соціальної відповідальності».</p> <p>4. Виконати індивідуально-творче завдання: обрати будь-яку вітчизняну або зарубіжну кампанію та проаналізувати її соціально-відповідальні ініціативи (відповідно класифікації Ф. Котлера), результати оформити у вигляді презентації.</p> <p>5. Підготувати презентацію у Power Point на одну із запропонованих тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності. - Екологічна компонента соціальної відповідальності. - Соціально відповідальний маркетинг. - Реалізація концепції сталого розвитку 	<p>2</p> <p>10</p>
--	---	--------------------

	<p>на засадах соціальної відповідальності.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Моральний борг філантропії великих корпорацій. <p>6. Підготуватися до дискусії-обговорення запропонованих питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні. - Складові розвитку соціальної відповідальності в Україні. - Як використовується досвід світових компаній з соціальної відповідальності в Україні? 	
<p>Знати: корпоративне управління як спосіб етичного регулювання відносин, корпоративну культуру як формування системи моральних цінностей, особливості етики управління на різних рівнях відповідальності, концепцію та практику integrity, моделі управління та комунікації як фактор етичних ризиків, етичний бік конфлікту інтересів.</p> <p>Вміти: самовизначатися у корелюванні персональної та корпоративної етики, аналізувати</p>	<p>Тема 4. Бізнес-етика в структурі управління</p> <p>Лекція. Корпоративне управління як спосіб етичного регулювання відносин в колективі</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття корпоративної етики. 2. Корпоративна культура та етичний клімат організації. 3. Засоби та методи підвищення етичного рівня організації. 4. Етичні норми в управлінській діяльності. <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 7,8, 14, 15, 19, 27, 28.</i> <i>Інтернет-ресурси: 39,41, 43,48.</i></p> <p>Практичне заняття №1. Фундаментальні поняття корпоративної культури</p> <p>План заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концептуальні засади корпоративної культури. 2. Структура, види і функції корпоративної культури. 3. Зовнішня атрибутика корпоративної культури: <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Девізи, гасла, символи. 3.2. Організаційні обряди, ритуали, звичаї, традиції, легенди. 3.3. Мова як чинник і символічний код 	<p>2</p> <p>2</p>

<p>типологію та основні змістовні складові корпоративних культур, регулювати етичні питання та комунікацію в управлінні організацією, вирішувати конфліктну ситуацію, дотримуватись етичних норм у взаємовідносинах на вертикальному та горизонтальному рівнях, моніторити та давати оцінку етичного рівня організації.</p>	<p>формування корпоративної культури.</p> <p>4. <i>Участь у Діловій грі з елементами імітації: «Корпоративна культура: формування системи моральних цінностей організації.»</i></p> <p>Практичне заняття №2. Особливості етики управління на різних рівнях відповідальності</p> <p>План заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адміністрування та етичні принципи корпоративної поведінки. 2. Етичний кодекс фірми. 3. Етичне ставлення найманого працівника до своїх функціональних обов'язків. 4. Етичний бік конфлікту інтересів. 5. <i>Вирішення ситуаційних вправ (Див. Список рекомендованих джерел, додаткові № 23, с. 54-78).</i> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навести визначення понять: корпоративна етика, корпоративна лояльність, корпоративна культура, гудвіл, корпоративні цінності, етика адміністрування, моральний ізоляціонізм, непотизм, конфлікт інтересів, інбридинг, сигналізатор та законспектувати їх у власний словник. 2. <i>Виконати аналітичну роботу. Знайти на інтернет-сайтах інформацію щодо основних складових корпоративної культури відомих світових та українських компаній. Проаналізувати методи формування та впровадження корпоративної культури. Визначити рівень етичного клімату компанії та соціальну привабливість компанії. Результати оформити у вигляді презентації.</i> 3. <i>Використовуючи рекомендовану літературу, скласти таблицю видів корпоративних культур, визначивши їх характерні ознаки (за класифікаціями Дж. Сонєфельда, Т. Діла, А. Кеннеді, Е. Шейна, Р. Акоффа, М. Бурке, Ч. Хенді та ін.).</i> 	<p>2</p> <p>12</p>
---	---	--------------------

	<p>4. Виконати <i>індивідуально-творче завдання: «Корпоративна культура».</i> (Див. список рекомендованих джерел, додаткові, № 23 ,с 44-45).</p> <p>5. Скласти анкету для визначення рівня задоволеності корпоративною культурою у Вашому колективі (групі). Провести анкетування. Опрацювати результати та зробити висновки. Результати оформити у вигляді презентації.</p> <p>6. Підготуватися до обговорення запропонованих питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Креативний менеджмент і корпоративна культура як модель інноваційного розвитку організації. - Вплив національного менталітету на формування і розвиток корпоративної культури. - Вибір стратегії і тактики формування корпоративної культури. 	
<p>Знати: систему ділових відносин у бізнесі: поняття стейкхолдерів, концепцію і програму compliance, етику відносин між корпораціями, етичні принципи у взаєминах з постачальниками, субпідрядниками, інвесторами, моральні норми економічної конкуренції, етичні стандарти, норми та правила стосунків з клієнтами, форми етичної регуляції</p>	<p>Тема 5. Етичні основи відносин у бізнесі Лекція. Система ділових відносин у бізнесі План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття стейкхолдерів та етика бізнесу. 2. Етичні стандарти, норми та правила відносин з діловими партнерами. 3. Моральні норми та економічна конкуренція. 4. Реклама та «суспільний договір». 5. Держава та бізнес: система партнерства у формуванні етичного середовища. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 10, 14, 18, 22, 28, 29.</i> <i>Інтернет-ресурси: 39, 42, 45, 46.</i></p> <p>Практичне заняття. Етика взаємовідносин з клієнтами та державою. План заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Взаємовідносини з діловими партнерами: етичні та неетичні моделі поведінки. 	<p>2</p> <p>2</p>

<p>відносин підприємців з представниками державних органів, корупцію як моральну проблему.</p> <p>Вміти: дотримуватись етичних принципів з діловими партнерами, інвесторами, реалізувати норми галузевої етики, аналізувати методи недобросовісної та добросовісної конкуренції, застосовувати принципи відкритості, чесності та відповідальності у взаєминах із споживачами, аналізувати систему партнерства: держава та бізнес, давати етичну оцінку корупції.</p>	<p>2. Етика у взаємовідносинах з конкурентами. 3. Етична регуляція взаємовідносин з представниками держави. Проблема корупції. 4. Участь у аудиторній дискусії на тему: «Система бізнес-партнерства: взаємна повага та довгостроковість».</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. Навести визначення понять: стейкхолдери, бізнес-партнерство, Кодекс Сіті, комерційна таємниця, етична конкуренція, хижацькі ціни, шахрайство, етична коректність реклами, корупція, індекс хабародавців та законспектувати їх у власний словник. 2. Підготувати презентацію в Power Point на одну із запропонованих тем: - <i>Моделі compliance у практиці діяльності компанії: відповідність стандартам, законам та нормам.</i> - <i>Принципи відкритості, чесності та відповідальності у взаєминах із споживачами.</i> - <i>Етичні методи боротьби з недобросовісною конкуренцією в Україні.</i> 3. Підготувати дайджест на тему: «Корупція як моральна проблема. Заходи підвищення моральної свідомості та відповідальності бізнесменів та держслужбовців як метод подолання корупції». 4. Підготувати есе (3-4 стор.) на тему: «Турбуйся про клієнта, а ринок потурбується про тебе». 5. Використовуючи інтернет-ресурси, підібрати приклади недобросовісної конкуренції та неетичної реклами.</p>	<p>14</p>
<p>Знати: етикет як феномен культури та основу соціальної</p>	<p>Тема 6. Діловий етикет як засіб організації професійної поведінки.</p> <p>Лекція План лекції</p>	

<p>поведінки, поняття та тенденції розвитку ділового етикету, функції, принципи, норми і правила сучасного ділового етикету та протоколу, етикет службових відносин: поняття субординації.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Етикет як феномен культури та основа соціальної поведінки. 2. Поняття ділового етикету та тенденції розвитку. 3. Особливості службового етикету. Діловий протокол. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 7, 13, 16, 24, 28, 33.</i> <i>Інтернет-ресурси: 43-45, 48.</i></p>	<p>2</p>
<p>Вміти: створювати атмосферу продуктивного ділового співробітництва керуючись принципами, нормами та правилами ділового етикету та протоколу, аналізувати критерії поведінки в залежності від середовища та способу життя, усвідомлювати негативні наслідки в ділових стосунках у разі порушення принципів, норм і правил ділового і службового етикету.</p>	<p>Практичне заняття. Ділова етика та діловий етикет План заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія виникнення та розвитку етикету. 2. Загальна характеристика різновидів етикету. 3. Функції етикету в організації ділової взаємодії. 4. Найпоширеніші помилки в сфері ділового етикету. 5. <i>Аудиторна дискусія на тему: «Принципи і функції сучасного ділового етикету. Основні норми та правила організації та підтримки ділових контактів».</i> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навести визначення понять: культура ділової поведінки, етикет, сучасний етикет, діловий етикет, службовий етикет, діловий протокол, візитна картка, діловий подарунок та законспектувати їх у власний словник. 2. <i>Підготувати презентацію в Power Point на тему: «Етикетні засоби створення позитивного впливу на роботодавця під час співбесіди».</i> 3. <i>Підготувати есе (3-4 стор.) на тему: «Норми та правила поведінки під час вітання, звертання, представлення у діловій взаємодії».</i> 4. <i>Підготуватися до обговорення запропонованих питань:</i> 	<p>2</p>
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Навести визначення понять: культура ділової поведінки, етикет, сучасний етикет, діловий етикет, службовий етикет, діловий протокол, візитна картка, діловий подарунок та законспектувати їх у власний словник. 2. <i>Підготувати презентацію в Power Point на тему: «Етикетні засоби створення позитивного впливу на роботодавця під час співбесіди».</i> 3. <i>Підготувати есе (3-4 стор.) на тему: «Норми та правила поведінки під час вітання, звертання, представлення у діловій взаємодії».</i> 4. <i>Підготуватися до обговорення запропонованих питань:</i> 	<p>14</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Особливості дистанційного ділового спілкування.</i> – <i>Етикет телефонної розмови.</i> – <i>Культура та основні правила ділового листування.</i> – <i>Електронне ділове листування.</i> – <i>Норми ділової Інтернет-комунікації.</i> <p>5. <i>Вирішити ситуаційні вправи (Див. Список рекомендованих джерел, додаткові № 23, с. 82-87).</i></p>	
<p>Знати: роль і значення іміджу в діловому середовищі, основні правила формування і корекції ділового іміджу, основні норми та правила неформальних стосунків у діловій взаємодії, поняття світського етикету, правила ввічливості у громадських місцях, у гостях, поведінку за столом: правила пристойності та чемності.</p> <p>Вміти: аналізувати елементи внутрішньої та зовнішньої привабливості у формуванні ділового іміджу, різницю між повсякденним, святковим та</p>	<p align="center">Тема 7. Стиль і манери ділової людини Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стиль і манери – основа етикету ділової людини, її привабливого іміджу. 2. Особливості зовнішнього вигляду. Діловий дрес-код. 3. Поняття світського етикету. Правила ввічливості у громадських місцях. <p align="center">Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 7, 13, 17, 24, 28, 33.</i> <i>Інтернет-ресурси: 35, 43, 45.</i></p> <p align="center">Семінарське заняття План заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль і значення іміджу в діловому середовищі. 2. Основні правила формування позитивного іміджу. 3. Особливості зовнішнього вигляду представників різних сфер діяльності. 4. <i>Виконати тест: «Оцініть свій імідж» (за Дж. Ягер). (Див. список рекомендованих джерел, основні, № 1, с.107-108).</i> <p align="center">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навести визначення понять: стиль, манери, діловий імідж, дрес-код, комільфо, етикетні обов'язки та привілеї, та законспектувати їх у власний словник. 	<p align="center">2</p> <p align="center">2</p> <p align="center">14</p>

<p>одягом для протокольних заходів, особливості зовнішнього вигляду представників різних сфер діяльності, віку, статі посади, керуватися нормами та правилами світського загалом громадянського етикету.</p>	<p>2. Підготувати презентацію в Power Point на тему: «Застольний етикет: загально визнані правила та помилки, які руйнують позитивний імідж».</p> <p>3. Вирішити ситуаційну вправу «Дрес-код та його вплив на формування ділового іміджу». (Див. список рекомендованих джерел, додаткові, № 23, с.98-105) .</p> <p>4. Підготувати есе (3-4 стор.) на тему: «Етикетні обов'язки чоловіків та привілеї жінок: правила пристойності та чемності».</p> <p>5. Виконати індивідуально-творче завдання на тему «Характерні риси іміджу сучасного бізнесмена». Обрати відомого бізнесмена та охарактеризувати складові його іміджу. Оформити у вигляді презентації.</p>	
<p>Знати: психологічні особливості, моральні норми та принципи ділової комунікації, особливості вербального та невербального спілкування, комунікативні заходи в діловому житті, діловий протокол та етикет організації та проведення ділових та святкових заходів.</p> <p>Вміти: усвідомлювати культуру ділового спілкування як важливу умову професіоналізму управління, аналізувати</p>	<p>Тема 8. Етичні стандарти організації та проведення ділових комунікативних заходів</p> <p>Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічні особливості, моральні норми та принципи ділової комунікації. 2. Культура організації та проведення ділових комунікативних заходів. 3. Етикет гостинності: проведення святкових заходів у діловому житті. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1-5. Додатковий: 8, 13, 17, 24, 26, 33. Інтернет-ресурси: 41, 44, 45.</p> <p>Практичне заняття План заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні заходи комунікації в діловому житті: етичні особливості та правила проведення. 2. Етикет ділових зустрічей, бесід. 3. Культура нарад й переговорів. 4. Ділові прийоми, їх підготовки та проведення. 5. Моделювання ситуацій. «Нарада». «Ділова зустріч». «Публічний виступ». 	<p>2</p> <p>2</p>

<p>сучасні стандарти індивідуальної поведінки та проблеми довіри в процесі ділової комунікації, роль менеджера в культурі проведення ділових заходів, застосовувати діловий протокол та етикет в реалізації зустрічей, нарад. Прес-конференцій, презентацій. Телефонних розмов, ділових переговорів, обирати вид ділового прийому в залежності від приводу та мети.</p>	<p>«Бізнес-ланч».</p> <p>6. <i>Імітація. Рольова гра «Переговори».</i></p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навести визначення понять: ділові переговори, переговорний процес, стратегія і тактика переговорного процесу, метод позиційного торгу, метод принципових переговорів та законспектувати їх у власний словник. 2. <i>Підготувати презентацію в Power Point на одну із запропонованих тем:</i> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Роль невербальних засобів у діловому спілкуванні.</i> – <i>Правила прийому гостей.</i> – <i>Основні правила поведінки за столом при ділових зустрічах.</i> 3. <i>Вирішити ситуаційну вправу «Ділові переговори: етичні норми та «брудні виверти»». (Див. список рекомендованих джерел, додаткові, № 23, с.143-149).</i> 4. <i>Виконати індивідуально-творче завдання «Запрошення». Розробити власний макет Запрошення на денний або вечірній діловий прийом.</i> 	<p>14</p>
<p>Знати: роль та місце ділової культури у міжнародному бізнесі, соціокультурну диференціацію та культурні відмінності, поняття «культурного шоку», міжнародний діловий протокол та етикет, характерні форми співробітництва з</p>	<p>Тема 9. Етика та етикет у міжнародних ділових стосунках.</p> <p>Лекція</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль та місце ділової культури в міжнародному бізнесі. 2. Елементи міжнародного етикету і протоколу. 3. Характерні форми співробітництва з представниками різних ділових культур. <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 16, 19, 24, 29,32,33.</i> <i>Інтернет-ресурси: 34, 35, 46, 51.</i></p> <p>Практичне заняття. Особливості</p>	<p>2</p>

<p>представниками різних ділових культур.</p> <p>Вміти: аналізувати етичні проблеми глобалізації, формувати здатність долати культурні стереотипи, творчо переосмислювати норми та образ дій у відповідність до іншої ментальності і способу життя, враховувати етикетні стандарти при проведенні міжнародних ділових зустрічей, бесід, переговорів з іноземними партнерами.</p>	<p align="center">дотримання етикету з представниками інших культур</p> <p align="center">План заняття</p> <p><i>Робота в малих групах. Виступи з доповідями.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливі риси північноамериканської ділової культури. 2. Національні відмінності та своєрідність європейської ділової культури. 3. Урахування тонкощів менталітету в ділових стосунках з представниками мусульманських країн. 4. Уроки досвіду та взаємодії з діловими партнерами Далекого Сходу. <p align="center">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навести визначення понять: крос-культурний менеджмент, культурний шок, менталітет, міжнародний етикет, міжнародний діловий протокол, національна ділова культура та законспектувати їх у власний словник. 2. <i>Ознайомитися з працею Річарда Гестеланда «Крос-культурна поведінка в бізнесі. Маркетингові дослідження, ведення переговорів, менеджмент в різних культурах». Визначити значення крос-культурної комунікації в міжнародному бізнесі.</i> 3. <i>Вирішити ситуаційну вправу «Крос-культурні особливості ділової етики та етикету»». (Див. список рекомендованих джерел, додаткові, № 23, с.168-178).</i> 4. <i>Скласти порівняльну таблицю ділових бізнес-культур (за класифікаціями Р. Льюїса, Г. Хофстеда, Е. Холла та ін.).</i> 5. <i>Виконати індивідуально-творче завдання «Візитна картка». Візитка – зручний спосіб поділитися своїми контактами або зберегти контакти партнерів. Створіть макет власної візитної картки.</i> 	<p align="center">2</p> <p align="center">14</p>
<p>Знати:</p>	<p>Тема 10. Етика бізнесу в умовах глобальних</p>	

<p>процес зміни пріоритетів бізнесу в умовах глобальної пандемії, орієнтацію на соціальний бізнес та ідеї Нового Гуманізму, етику карантину.</p> <p>Вміти: аналізувати погляди науковців, бізнесменів, державних та громадських діячів в дискусіях щодо подальшого розвитку суспільства та бізнесу, застосовувати етику поведінки в умовах карантину в діловій взаємодії з всіма групами стейкхолдерів.</p>	<p style="text-align: center;">викликів Бінарна лекція План лекції</p> <p>1. Зміна пріоритетів в умовах світової пандемії. 2. Дискусії науковців, бізнесменів, громадських діячів щодо подальшого розвитку суспільства та бізнесу.</p> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний: 1-5.</i> <i>Додатковий: 6, 9, 20, 21, 30, 32..</i> <i>Інтернет-ресурси: 35, 44-47, 51-53.</i></p> <p style="text-align: center;">Семінарське заняття План заняття</p> <p>1. Стандарти ділової етики в умовах пандемії. 2. Світові глобальні виклики: етичні та соціальні наслідки. 3. <i>Комплексна контрольна робота за темами 1-10.</i></p> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. Вивчити лекційні матеріали, проаналізувати рекомендовану літературу та підготуватися до комплексної контрольної роботи за всіма темами дисципліни. 2. <i>Підготувати есе (3-4 стор.) на тему: «Володіння навичками ділової взаємодії: власні теоретичні та практичні здобутки у практиці вивчення дисципліни «Етика бізнесу». Викласти власні міркування, які знання здобули завдяки вивченню дисципліни «Етика бізнесу».</i></p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">14</p>
Разом		180
Підсумковий контроль		екзамен

Курсивом визначено інтерактивні завдання з навчальної дисципліни «Етика бізнесу».

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний:

1. Алексіна Т.А. Ділова етика: навч. посіб./Т.А. Алексіна. - [Ел. Рес.] – режим дост.: https://stud.com.ua.>dilova_etika.
2. Берсуцький А.Я. Етика і культура бізнесу та психологія ділових відносин: навч.посіб./ А.Я. Берсуцький, С.М. Жуков. – Донецьк: Дон УЕП, 2014. – 372 с.
3. Гриценко Т.Б. Етика ділового спілкування: навч.посіб./Т.Б. Гриценко, С.П. Гриценко, Т.Д. Іщенко та ін. – К.: ЦУЛ, 2021. – 344с.
4. Лихолат С.М. Етика бізнесу: навч. посіб. / С.М. Лихолат, І.Б. Гапій. – Київ: Знання, 2013.– 367 с.
5. Радченко С.Г. Етика бізнесу. Навч. посіб. / С.Г. Радченко. – 2-е вид., переробл. і допов. – Київ: КНТЕУ. 2014. – 396 с.

Додатковий:

6. Битов В.П. Етика бізнесу в сучасному підприємстві./ В.П. Битов - [Ел. Рес.] – режим дост.: nbuv.gov/ua>j – pdf>esfor_
7. Балатан В.П. Професійна етика: навч.посіб. /В.П. Балатан, Л.В. Гуцаленко, Н.Г Здирко. – К.: ЦУЛ, 2017. – 252 с.
8. Воронкова В.Г. Етика ділового спілкування: навч. Підручник / В.Г. Воронкова. – К, 2016. 312 с.
9. Герет Т.М. Етика бізнесу./ Т.М. Герет, Р.Дж. Клоноскі – [Ел. Рес.] – режим дост.: <https://mkrytyra.com.>etyka-biznesu>.
10. Грищук В.К. Соціальна відповідальність бізнесу: навч.посіб. /В.К. Грищук. – Львів: ЛДУВС. 2012. – 152 с.
11. Де Джодж Ричард Т. Деловая этика / пер. с англ. Де Джодж Ричард Т. – [Ел. Рес.] – режим дост.: <www.tnu.in/ua>books>entry-1597507>.
12. Етика ділових відносин: навч. посіб. /О.Й. Лесько, М.Д Прищак, О.Б. Залюбовська та ін. – Вінниця: ВНТУ, 2011. – 309 с.
13. Захарчин Г.М. Основи підприємництва: культура, технологія, відповідальність: навч. посіб. /Г.М. Захарчин, О.В. Юринець. – К.: Знання, 2011. – 254 с.
14. Клеммер Дж. Как создать команду победителей. Корпоративная культура, система мотивации и вечные принципы успеха, которые исповедуют 100 самых эффективных и прибыльных компаний в мире. Пер. с англ. / Дж. Клеммер. — [Ел. Рес.] — режим дост.: <https://books.google.com>books>about>
15. Кубрак О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування./ О.В. Кубрак. – К.: Університетська книга, 2019. – 222 с.
16. Кришемінська Л.Д. Етика ділових відносин у торгівлі: Підручник./ Л.Д. Кришемінська. 2-ге вид., допов., перероб. — [Ел. Рес.] – режим дост.: <libtomcat.knute/edu.ua.>DokDescription>.

17. Лігоненко Л.О. Підприємництво і бізнес-культура: підручник./ Л.О. Лігоненко, Г.Л. Піратовський, І.В. Малоштан. – К.: КНТЕУ, 2011. – 508с.
18. Лучко М.Л. Етика бізнеса – фактор успіха. / М.Л. Лучко –[Ел. Рес.] – режим дост.: [listinglibrary.at.ua>ethika_biznesu](http://listinglibrary.at.ua/ethika_biznesu).
19. Мазараки А.А. Торговля: история, цивилизация, мораль. А.А. Мазараки – К.: Книга, 2010. – 624 с.
20. Моральний вимір економіки: соціальна відповідальність бізнесу та економічна ефективність. / За ред. Г.Ф. Хоружого. – Київ: УБС НБУ, 2009. – 255 с.
21. Савельєв В.П. Етика: навч. посіб./В.П. Савельєв, Л.А. Пінда. 2-ге вид., випр. – Львів: Магнолія, 2017. – 279 с.
22. Пентелюк М.І. Ділове спілкування та культура мовлення: Навч. посіб./ М.І. Пентелюк, І.І. Маруніч, І.В. Гайденко. – К.: Центр навч. літ. – 2019. – 224 с.
23. Радченко С.Г. Етика бізнесу. Практикум: Навч. посіб. / С.Г. Радченко – Київ: КНТЕУ, 2009. – 192 с.
24. Тиліпська Р.Б. Етика бізнесу в умовах євроінтеграції. / Р.Б. Тиліпська. Х.С. Передало, О.В. Муқан.// Вісник нац. Універ. «Львівська політехніка»: зб. наук. праць № 858. – Львів. – 2016. – с. 132 -139.
25. Фукуяма Ф. Довіра: Соціальні добродії і шлях до розквіту./ пер. з англ.Ф.Фукуяма [Ел.Рес.]–[https://pidru4niki.com>filosofiya>fren](https://pidru4niki.com/filosofiya/fren).
26. Шаповал В.М. Вплив релігії на формування ділової етики. /В.М. Шаповал.// Теоретичні та прикладні питання економіки. – Вип. 22. – 2010. – с. 87 – 99.
27. Чугаєнко Ю.О. Дипломатичний і міжнародний діловий протокол та етикет. Навч.посіб./ Ю.О. Чугаєнко. – К.: Нац. Акад.України, 2011.- 164 с.
28. Этика бизнеса : учебное пособие. Ч. 1 / Л. Н. Седова, А. А. Малюкина. – Х. : Изд. ХНЭУ им. С. Кузнеця, 2014. – 492 с.
29. 5. Этика бизнеса : учебное пособие. Ч. 2 / Л. Н. Седова, Т. И. Лепейко, Е. В. Авраменко, А. С. Сорокина. – Х. : ХНЭУ им. С. Кузнеця, 2015. – 456 с.
30. Ягер Дж. Деловой протокол: стратегия личного успеха / Пер. с англ. – 2-е изд.перераб. Дж. Ягер - Ел.Рес.]–режим дост.: www.tnu.ua.>study > books>owner
31. Beverungen A., Dunne S., Hoedemaekers C.The financialisation of Business ethics // Business Ethics: A European Review. 2015 – Volume 22, Number 1. – P. 38-52.
32. Byars S.M., Stanberry K. Business Ethics: Textbook. – Rice University. content produced by OpenStax. – 2018, 337 p.
33. Weiss Joseph W. Business Ethics: A Stakeholder and Issues Management Approach. –7th edition. — Berrett-Koehler Publishers, 2021. – 646 p.

Інтернет-ресурси:

34. www.eben.org Європейська мережа економічної етики (EBEN)
35. www.globalethics.org Інститут глобальної етики (Institute for Global Ethics)
36. <http://csr.info/csr> Сайт КСВ (Корпоративна соціальна відповідальність)
37. <http://ufb.org.ua> Сайт по спонсорству, благодійності, меценатству

38. www.ethicalcorp.org Етична корпорація
39. <http://etyket.org.ua> Етикет
40. <http://zakon.rada.gov.ua>etika> - Етика поведінки державного службовця;
41. <http://posada.com.ua/useful/employer/7/237/> Ділова етика: службові відносини
42. <http://unic.org.ua> Всеукраїнська мережа Доброчесності та Комплаєнсу
43. http://101.com.ua/glossary/delovaja_etika_mened_223.html Ділова етика, основні поняття
44. <http://www.everlegal/ua>top-10-pravy1-biznes> Топ-10 правил бізнес-етики, якими нехтують в Україні
45. <http://www.refine.org.ua/pageid-3071-1.html> Етика бізнесу
46. <http://www.unglobalcompact.org> United Nations Global Compact. Офіційний сайт ООН. Дев'ять принципів ООН для багатонаціональних та транснаціональних компаній
47. <http://www.europa.eu.int/com/trade/miti.oecd.htm> Розділ офіційного сайту ЕС, присвячений корпоративній соціальній відповідальності
48. www.worldbank.org/ethics Офіційний сайт Всесвітнього банку, повні тексти різних кодексів етичної поведінки
49. <http://www.globalsullivanprinciples.org> Глобальні принципи Леона Саллівана
50. <http://www.globalreporting.org> Сайт ініціативи глобальної звітності компаній перед суспільством
51. www.ukrinform/ua>2741486 Ф. Фукуяма про Україну та її майбутнє
52. www.the-village.com.ua>bussiness Ділова етика. Новий діловий етикет в умовах світової пандемії.
53. www.apu.com.ua. Covid-19: Міркування етики та незалежності.

*Курсивом визначено джерела, які наявні в бібліотеці КНТЕУ.